

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

ОДЛУКА

Датум усвајања: 17. август 2012. године

Предмети бр. 68/09, 83/09, 235/09, 236/09 и 256/09

Будимирка МИРИЋ, Љиљана СТОЈКОВИЋ и Димитрије СПАСИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 17. августа 2012. године,
уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
г. Пола ЛЕМЕНСА
гђе Кристин ЧИНКИН

Уз помоћ
г. Андреја АНТОНОВА, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, одлучила је следеће:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалбе гђе Будимирке Мирић уложене су дана 3 априла 2009. године (предмет бр. 68/09) и, касније, неког датума у априлу 2009. године (предмет бр. 256/09). Жалба гђе Љиљане Стојковић (предмет бр. 83/09) уложена је дана 15. априла 2009. године. Жалбе г. Димитрија Спасића (предмети бр. 235/09 и 236/09) уложене су дана 14. априла 2009. године. Све жалбе су уписане 30 априла 2009.
2. Дана 24. јула 2009. године, предмети бр. 68/09 и 83/09 су прослеђени Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост и меритум предмета. У одговору послатом у писму датираним на 3 август 2009. године, СПГС је обавестио

Комисију да УНМИК не може да достави примедбе због недостатка чињеница које је жалилац навела.

3. Дана 18. децембра 2009, Комисија се обратила Мисији Европске уније за владавину права на Косову (ЕУЛЕКС) са молбом да јој се доставе информације у вези са доступношћу било каквих истражних досијеа који се тичу 43 жалбе, укључујући жалбу гђе Будимирке Мирић (предмет бр. 68/09) и гђе Љиљане Стојковић (предмет бр. 83/09). Шеф Канцеларије за људска права и равноправност полова при ЕУЛЕКС-у доставио је одговор дана 23. марта 2010.
4. Дана 23. децембра 2009. године, Комисија је затражила од свих жалилаца да доставе додатне информације. На овај захтев није добијен никакав одговор.
5. Дана 21. априла 2010. године, Комисија је поново упутила гђи Љиљани Стојковић захтев за информације. Она је одговорила тако што је доставила додатна документа која је Комисија примила дана 29. априла 2010. године. Током телефонског разговора са Секретаријатом Комисије, обављеног 15. децембра 2012. године, гђа Стојковић је потврдила да не поседује додатне информације у вези са жалбом.
6. Дана 12. маја 2010. године, Комисија је поново упутила г. Димитрију Спасићу захтев за информације. Он је доставио свој одговор у писму од 14. маја 2010.
7. Дана 9. септембра 2010. године, Комисија је одлучила да споји све наведене предмете, сходно правилу 20 свог Пословника.
8. Дана 29. септембра 2010. године, Комисија је поново упутила захтев за додатне информације гђи Будимирки Мирић. Дана 20. јануара 2011, секретар Комисије ју је контактирао путем телефона. Комисија је примила одговор гђе Мирић дана 23. фебруара 2011. године.
9. Дана 23. априла 2012. године, све жалбе су послате СПГС-у, како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета. СПГС је доставио УНМИК-ов одговор 4. јуна 2012. године.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

10. Сви жалиоци су бивши становници Косова са тренутним пребивалиштем на територији уже Србије.
11. Гђа Будимирка Мирић је кћерка гђе Драге Ђукић (предмет бр. 68/09) и сестра г. Срећка Ђекића (предмет бр. 256/09). Гђа Љиљана Стојковић је кћерка гђе Васиљке Николић (предмет бр. 83/09). Г. Димитрије Спасић је син г. Јевте Спасића (предмет бр. 235/09) и гђе Босиљке Спасић (предмет бр. 236/09).
12. Жалиоци су обавестили Комисију да су њихови сродници отети у јуну 1999. године од стране припадника Ослободилачке војске Косова (ОВК), из села Дојнице у општини Призрен. Конкретно, гђа Драга Ђукић је наводно отета 12. јуна 1999, г. и гђа Спасић дана 26. јуна 1999, а гђа Васиљка Николић и г. Срећко Ђекић дана 27. јуна 1999. године.

13. Сви жалиоци тврде да су њихови сродници отети током напада на то село, диригованог од стране ОВК, који се догодио 27. јуна 1999. године. Стога, Комисија претпоставља да су све жртве отете тог датума. Информације које су доступне на веб страницама Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК) и Међународне комисије за нестала лица подржавају овај закључак.
14. Од тада није познато где се налазе гђа Драга Ђукић, гђа Васиљка Николић, г. Јевта Спасић и гђа Босиљка Спасић. МКЦК-ови захтеви за њихово проналажење и даље су отворени.
15. Посмртни остаци г. Срећка Ђекића пронађени су и идентификовани од стране УНМИК-ове Канцеларије за нестала лица и судску медицину (КНЈСМ), што је и потврђено у уверењу о идентитету које је издала КНЈСМ дана 19. октобра 2006. године. Како наводи жалилац, посмртни остаци г. Ђекића враћени су породици 3. децембра 2007. године.
16. Жалиоци наводе да су сви нестаници пријављени КФОР-у, УНМИК-у, Црвеном крсту Југославије и Министарству унутрашњих послова Србије.
17. Гђа Будимирка Мирић и гђа Љиљана Стојковић су такође обавестиле Комисију да су, датума који није назначен, поднеле кривичне пријаве против непознатих припадника ОВК одговорних за отмицу око 20 жртава, укључујући све горенаведене особе, УНМИК-овим Међународним тужиоцима Окружног јавног тужилаштва у Призрену Оне наводе да никада нису добиле никакав одговор по том питању.
18. Имена пет отетих особа налазе се на списку несталих лица који је МКЦК проследила полицији УНМИК-а дана 12. октобра 2001, и у бази података коју је сачинила КНЈСМ.
19. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних истражних предмета које су поседовали Одељење правде и полиција УНМИК-а предати су ЕУЛЕКС-у.

III. ЖАЛБЕ

20. Жалиоци се жале на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи отмицу и убиство или вероватно убиство њихових чланова породице. Жалиоци се, у суштини, такође жале на страх, бол и патњу које су претрпели због ове ситуације.
21. Комисија је мишљења да се може сматрати да жалиоци указују, тим редоследом, на повреду права њихових сродника на живот, загарантованог чланом 2. Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП), као и на повреду свог права у смислу забране нечовечног и понижавајућег поступања, загарантованог чланом 3. ЕКЉП.

IV. ПРАВО

22. Пре него што почне да разматра меритум предмета, Комисија мора прво да одлучи да ли да прихвати предмете, узимајући у обзир критеријуме прихватљивости из одељака 1, 2 и 3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

А. Наводно кршење члана 2 ЕКЉП

23. Жалиоци се жале, у суштини, на недостатак адекватне кривичне истраге у вези са отмицом и убиством или вероватним убиством својих сродника.

24. У својим примедбама, СПГС не оспорава прихватљивост жалби у смислу процедуралних обавеза према члану 2 ЕКЉП.

25. Комисија је мишљења да жалбе везане за члан 2 ЕКЉП покрећу озбиљна чињенична и правна питања чије би разрешење требало да зависи од процене меритума жалби. Према томе, Комисија закључује да овај део жалби није очигледно неоснован у смислу члана 3.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

26. Нису установљени други разлози на основу којих би овај део жалби био проглашен неприхватљивим.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

27. Жалиоци се жале на душевну бол и патњу које су им наводно проузроковане услед околности везаних за отмицу и убиство или вероватно убиство њихових сродника.

28. Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права која се тиче питања да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЉП којим се забрањује нечовечно поступање. Европски суд за људска права прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом озбиљног кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвног сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“. Суд такође наглашава „да суштина те повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице нестало, већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. Европски суд за људска права (ЕСЉП) (Велико веће), *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, *ЕКЉП*, 1999-IV; ЕСЉП (Велико веће), *Кипар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, *ЕКЉП*, 2001-IV; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 139; видети такође Саветодавна комисија за људска права (ХРАП), *Здравковић*, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41 и ХРАП, *Радисављевић*, бр. 156/09, одлука од 17. фебруара 2012, § 18).

29. У том смислу, треба направити разлику између ситуације у вези са г. Срећком Ђекићем (предмет бр. 256/09), са једне стране, и ситуације у вези са осталим жртвама, са друге стране.

1. У погледу отмице и убиства г. Срећка Ђекића (предмет бр. 256/09)

30. У случајевима када је нестала особа касније пронађена мртва, као у случају г. Срећка Ђекића, применљивост члана 3 ЕКЉП је у принципу ограничена на одређени период током кога је члан породице подносио неизвесност, патњу и тугу које су карактеристичне за феномен нестанака (видети нпр. ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006, §§ 114-115, ЕКЉП, 2006-ХИИ; видети и ЕСЉП, *Гонгадзе против Украјине*, бр. 34056/02, пресуда од 8. новембра 2005, § 185, ЕКЉП, 2005-ХИ).

31. У том смислу поставља се питање да ли је жалба уложена на време. У члану 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наводи се да Комисија „сме да се бави предметом ... само у року од шест месеци од дана доношења коначне одлуке“. По правилу, период од шест месеци почиње од дана доношења коначне одлуке у процесу којим се исцрпљују домаћи правни лекови. Међутим, тамо где је из исхода јасно да жалиоцу није доступан никакав правни лек, период почиње од датума поступака или мера које су предмет жалбе, или од датума сазнања о том поступку или његовом ефекту на жалиоца или штети која му је учињена (ЕСЉП (Велико веће), *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, § 157). Тамо где се жалба односи на континуирану ситуацију која је дошла до завршетка, период ограничења од шест месеци почиње да тече од датума када је та ситуација завршена.

32. Комисија напомиње да су посмртни остаци г. Срећка Ђекића враћени његовој породици 3. децембра 2007. године. У том тренутку је престао да важи период током кога се питање могло покренути према члану 3 ЕКЉП. У сврху члана 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, период ограничења од шест месеци је стога почео да тече од тог датума (видети случај *Петковић*, бр. 133/09, одлука ХРАП од 16. децембра 2011, § 23; случај *Марковић*, бр. 06/10, одлука ХРАП од 19. фебруара 2012, § 27).

33. Жалба по предмету бр. 256/09 је уложена пред Комисијом априла 2009. године, односно након истека периода од шест месеци који је изнад назначен.

34. Према томе, Комисија мора да закључи да овај део жалбе спада ван временског ограничења у смислу члана 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

2. У погледу отмице и вероватног убиства гђе Драге Ђукић (предмет бр. 68/09), гђе Васиљке Николић (предмет бр. 83/09), г. Јевте Спасића (предмет бр. 235/09) и гђе Босиљке Спасић (предмет бр. 236/09)

35. У својим коментарима, СПГС нема примедбе на прихватљивост овог дела жалби.

36. Комисија сматра да је анализа приказана у § 28 применљива на околности везане за отмицу и вероватно убиство гђе Драге Ђукић, гђе Васиљке Николић, г. Јевте Спасића и гђе Босиљке Спасић, пошто се још увек не зна где се они налазе.

37. Комисија такође сматра да овај део жалби покреће озбиљна чињенична и правна питања, чије би разрешење требало да зависи од процене меритума. Према томе,

Комисија закључује да овај део жалби није очигледно неоснован у смислу члана 3.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

38. Нису установљени други разлози на основу којих би овај део жалбе био проглашен неприхватљивим.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

– **ПРОГЛАШАВА ЖАЛБЕ ПРИХВАТЉИВИМ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ ТИЧЕ ПРАВА НА ЖИВОТ;**

– **ПРОГЛАШАВА ЖАЛБУ НЕПРИХВАТЉИВОМ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА ПРАВО НА ЗАБРАНУ НЕЧОВЕЧНОГ И ПОНИЖАВАЈУЋЕГ ПОСТУПАЊА У ВЕЗИ СА Г. СРЕЋКОМ ЂЕКИЋЕМ (ПРЕДМЕТ БР. 256/09);**

– **ПРОГЛАШАВА ПРИХВАТЉИВИМ ЖАЛБЕ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ ТИЧЕ ПРАВА НА ЗАБРАНУ НЕЧОВЕЧНОГ И ПОНИЖАВАЈУЋЕГ ПОСТУПАЊА У ПОГЛЕДУ ГЋЕ ДРАГЕ ЂУКИЋ (ПРЕДМЕТ БР. 68/09), ГЋЕ ВАСИЉКЕ НИКОЛИЋ (ПРЕДМЕТ БР. 83/09), Г. ЈЕВТЕ СПАСИЋА (ПРЕДМЕТ БР. 235/09) И ГЋЕ БОСИЉКЕ СПАСИЋ (ПРЕДМЕТ БР. 236/09).**

Андреј АНТОНОВ
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући